

Zhodnotenie vplyvu posudzovaného projektu „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek Liptovský Mikuláš – Poprad – Tatry (mimo), 2.3.4. etapa“ na dosiahnutie plnenia cieľov programov starostlivosti.

V rámci primeraného posúdenia projektu „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek Liptovský Mikuláš – Poprad – Tatry (mimo), 2.3.4. etapa“ boli ako priamo dotknuté územia NATURA 2000 identifikované UEV Biely Váh (SKUEV0143), UEV Kráľovoohľské Tatry (SKUEV1310) a CHVU Nízke Tatry (SKCHVU018).

Z uvedených území má len CHVÚ Nízke Tatry spracovaný Program starostlivosti o chránené vtáčie územie Nízke Tatry na roky 2019 - 2048. Dokumentácia zatiaľ nie je schválená (podľa informácie na stránke ŠOP SR sú v súčasnosti v štádiu predpokladania (<http://www.sopsr.sk/web/?cl=23>), <https://www.minzp.sk/natura2000/chranene-vtacie-uzemia/programy-starostlivosti-chvu.html>).

Územia európskeho významu nie sú podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších chránené územia. Programy starostlivosti sa vypracúvajú pre maloplošné a veľkoplošné chránené územia, ktorých súčasťou môžu byť aj územia európskeho významu. UEV Biely Váh (mimo národnej sústavy chránených území) a UEV Kráľovoohľské Tatry (časť patrí do NAPANT, resp. do ochranného pásma) programy starostlivosti spracované nemajú (<http://www.sopsr.sk/web/?cl=119>).

V programe starostlivosti o CHVU Nízke Tatry sú v kapitole 3 (str. 79) definované ciele starostlivosti. Žiaden z týchto cieľov sa netýka priamo problematiky dopravnej infraštruktúry a jej následnej prevádzky.

Predmetom ochrany CHVU Nízke Tatry sú orol skalný (*Aquila chrysaetos*), tetrov holniak (*Tetrao tetrix*), hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*), ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), jariabôk hôrny (*Bonasa bobasia*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), výr skalný (*Bubo bubo*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), žlna sivá (*Picus canus*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), muchárik malý (*Ficedula parva*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), žltouchost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*) a chrapkáč poľný (*Crex crex*).

Ako potenciálne dotknuté druhy modernizáciou železničnej trate boli identifikované orol skalný (*Aquila chrysaetos*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), včelár lesný (*Pernis apivorus*). Na základe vykonania prieskumu vtákov v území realizácie projektu a posúdením ich nárokov na hniezdne a lovné teritória nebol ani v jednom prípade vyhodnotený preukázateľný vplyv na žiaden z týchto druhov.

Podľa programu starostlivosti je celkový stav populačných kritérií orla skalného, pôtika kapcavého, kuvička vrabčieho a včelára lesného hodnotený stupňom B - priemerný priaznivý stav. Pre tieto druhy je v programe stanovený dlhodobý cieľ **udržať ich súčasný priaznivý stav**. V rámci operatívnych cieľov je pre tieto druhy stanovené:

- Udržať populáciu orla skalného (*Aquila chrysaetos*) na priemernej úrovni minimálne 10 obsadených revírov.
- Udržať populáciu pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*) na priemernej úrovni minimálne 150 obsadených revírov.
- Udržať populáciu kuvička vrabčieho (*Glaucidium passerinum*) na priemernej úrovni minimálne 180 obsadených revírov.
- Udržať populáciu včelára lesného (*Pernis apivorus*) na priemernej úrovni minimálne 10 obsadených revírov.

Dopravná infraštruktúra nie je zahrnutá medzi limitujúcimi a modifikujúcimi faktormi. Realizácia projektu predpokladá zásah do CHVU Nízke Tatry v žkm 230,606 až 231,641 (lokality ŽST Východná) v dĺžke 1,035 km. V tomto úseku dôjde k preložke trati za zhlavím ŽST Východná v smere do Kráľovej Lehoty z dôvodu mierneho vyrovnania pôvodnej stopy trate v tvare S. Preložka trate si vyžiada aj preloženie existujúcej spínacej stanice a vytvorenie nového odrezu z príslušného svahu, kde bude nová poloha trate chránená zárubným múrom. Nevyhnutný odrez z tohto svahu bude v plošnom vyjadrení cca 3 ha. Železničná trať v tomto úseku predstavuje severnú hranicu CHVU.

Realizácia projektu nebude mať vplyv na ciele starostlivosti stanovené programom starostlivosti o chránené vtáčie územie Nízke Tatry. Realizácia projektu nenaruší súčasný priaznivý stav druhov orol skalný, pôtik kapcavý, kuvičok vrabčí a včelár lesný a nespôsobí zhoršenie stavu hniezdných ani potravných biotopov.

Predmetom ochrany UEV Biely Váh sú biotopy Nižinné a podhorské kosné lúky (6510), Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (3220), Slatiny s vysokým obsahom báz (7230), Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430), Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0) a druhy mihul'a ukrajinská (*Eudontomyzon mariae*), vydra riečna (*Lutra lutra*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), pimprlík mokradný (*Vertigo angustior*), pimprlík močiarny (*Vertigo geyeri*). Územie tvorí celý úsek Bieleho Váhu až po sútok s Čiernym Váhom. Biely Váh je dôležitým vodným tokom predhoria Vysokých Tatier. Tok

rieky je plynulý s charakteristickými kľukatými meandrami. V okolí rieky sa vyskytujú zvyšky floristicky bohatých lúčnych spoločenstiev. Charakteristická je prítomnosťou ohrozených, vzácných a chránených druhov fauny a flóry viažucich sa na spoločenstvá močiarov a mokrých lúk.

Predmetom ochrany UEV Biely Váh je celý tok Bieleho Váhu a príslušné biotopy a druhy fauny viažuce sa na toto prostredie. Z pohľadu posudzovaného projektu a jeho situovania vo vzťahu k UEV Biely Váh boli identifikované ako potenciálne dotknuté biotopy Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0) a druhy mihuľa ukrajinská (*Eudontomyzon mariae*), vydra riečna (*Lutra lutra*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*).

Posúdením vplyvu modernizácie trate na tieto dotknuté predmety ochrany bol identifikovaný mierne negatívny vplyv a boli navrhnuté opatrenia na ich zmiernenie. Zásah do biotopu *91E0 v dôsledku navrhovanej preložky trate predstavuje 1,06 % z výmery biotopu v UEV, čo bolo vyhodnotené ako významný negatívny vplyv a bolo konštatované, že projekt môže mať nepriaznivý vplyv na integritu dotknutého územia sústavy NATURA 2000 - SKUEV0143 Biely Váh v oboch posudzovaných variantoch. **Pre realizáciu projektu bolo preto odporúčané, aby sa trať v úseku, kde by malo dôjsť k zásahu do biotopu lužného lesa modernizovala v pôvodnom telese, čím sa zásah do biotopu eliminuje.**

Lužné lesy a brehová a sprievodná vegetácia pozdĺž toku je súčasťou lovného teritória dotknutých druhov netopierov a poskytuje povrchové a podpovrchové úkryty pre vydry. Nedôjde k zmene úživnosti toku ako lovného teritória vydry. Pre zachovanie biotopu mihule ukrajinskej je zásadné zachovať súčasný charakter prúdivosti toku a charakter substrátu, ktorý je pre rozmnožovanie a prežívanie druhu určujúci. Ako už bolo uvedené realizácia projektu zasiahne do súčasného charakteru biotopov a biotopov druhov z predmetu ochrany UEV Biely Váh, intenzita a rozsah zásahu nespôsobí ohrozenie výskytu ani stavu biotopov a biotopov druhov v UEV Biely Váh. Posúdením nebolo preukázané významné ovplyvnenie druhov. Pre zmiernenie účinku mierne negatívnych vplyvov realizácie projektu na druhy sú navrhnuté opatrenia. UEV Biely Váh bude mať aj po realizácii projektu vytvorené vhodné podmienky pre zabezpečovanie ochrany druhov a nedôjde k zhoršeniu súčasného stavu pobytových, úkrytových a potravných možností a podmienok na rozmnožovanie.

Realizácia projektu (v prípade akceptovania odporúčania v lokalite Pred ŽST Kráľova Lehota – sútok Bieleho Váhu a Čierneho Váhu) neohrozí ciele a predmet ochrany územia európskeho významu Biely Váh (SKUEV0143), nenaruší súčasný stav a nespôsobí zhoršenie stavu pobytových, úkrytových a potravných možností a podmienok na rozmnožovanie. Odporúčané opatrenia navrhujeme zapracovať do projektovej dokumentácie.

Predmetom ochrany SKUEV1310 Kráľovohoľské Tatry sú biotopy Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (*91E0), Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (*6230). Územie tvoria ho dve izolované lokality. Západná časť lokality sa nachádza na nive Čierneho Váhu, ktorú pokrývajú prioritné biotopy lužné lesy s *Alnus glutinosa* a *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*). Východná časť sa nachádza v Kráľovohoľských Tatrách a tvoria ju príležitostne poľnohospodársky využívané lúky s tečúcimi tokmi, pozdĺž ktorých boli vytvorené mokradňové spoločenstvá.

Cieľom ochrany UEV Kráľovohoľské Tatry je v jeho západnej časti, do ktorého zasahuje realizácia projektu, niva Čierneho Váhu a príslušné porasty lužného lesa. Zásah do biotopu *91E0 v dôsledku navrhovanej preložky trate bude predstavovať 0,03 % z výmery tohto biotopu v UEV. Tento zásah je minimálny a z pohľadu celkovej výmery biotopu *91E0 nepôsobí ohrozenie ani zánik biotopu v UEV. Nedôjde ani k zhoršeniu jeho súčasného stavu.

Realizácia projektu nebude mať vplyv na ciele a predmet ochrany územia európskeho významu Kráľovohoľské Tatry (SKUEV1310), nenaruší súčasný stav a nespôsobí zhoršenie stavu pobytových, úkrytových a potravných možností a podmienok na rozmnožovanie.

V rámci primeraného posúdenia projektu „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek Liptovský Mikuláš – Poprad – Tatry (mimo), 2.3.4. etapa“ boli ako nepriamo dotknuté územia NATURA 2000 identifikované **SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry, SKUEV0307 Tatry, SKUEV0141 Belá, SKUEV0142 Hybica, SKUEV0308 Machy, SKUEV0146 Blatá, SKUEV0309 Poprad, SKUEV0141 Turková, SKUEV0300 Skribňovo, SKUEV0302 Ďumbierske Tatry, SKUEV0306 Pod Suchým hrádkom a SKCHVU030 Tatry.**

Ide o územia sústavy NATURA2000, ktoré sa nachádzajú v okolí posudzovaného úseku železničnej trate vo vzdialenostiach od 0,5 km po 9 km. Potenciálne nepriamo dotknuté boli druhy z veľkými priestorovými nárokmi, t.j. šelmy - medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a netopiere netopier obyčajný (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*) a uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*) a z CHVU Tatry orol skalný (*Aquila chrysaetos*).

Na základe vykonaných prieskumov v území realizácie projektu a posúdením ich nárokov na pobytové a lovné teritória v území nebol v prípade netopierov, vydry riečnej a orla skalného vyhodnotený preukázateľný vplyv. **Realizácia projektu nebude mať preto vplyv na ciele a predmet ochrany nepriamo dotknutých územia európskeho významu SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry, SKUEV0307 Tatry, SKUEV0141 Belá, SKUEV0142 Hybica, SKUEV0308 Machy,**

SKUEV0146 Blatá, SKUEV0309 Poprad, SKUEV0141 Turková, SKUEV0300 Skribňovo, SKUEV0302 Ďumbierske Tatry, SKUEV0306 Pod Suchým hrádkom, nenaruší súčasný stav a nespôsobí zhoršenie stavu pobytových, úkrytových a potravných možností a podmienok na rozmnožovanie.

V programe starostlivosti o SKCHVU030 Tatry sú v kapitole 3 (str. 65) definované ciele starostlivosti. Žiaden z týchto cieľov sa netýka priamo problematiky dopravnej infraštruktúry a jej následnej prevádzky.

Predmetom ochrany CHVU Tatry sú orol skalný (*Aquila chrysaetos*), tetrov hoľniak (*Tetrao tetrix*), hlucháň hôny (*Tetrao urogallus*), kivičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), jariabok hôny (*Bonasa bobasia*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), orok kriľavý (*Aquila pomarina*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*) a kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*).

Podľa programu starostlivosti o chránené vtáčie územie Tatry je celkový stav populačných kritérií orla skalného hodnotený stupňom B - priemerný priaznivý stav. Pre tento druh je v programe stanovený dlhodobý cieľ **udržať a zlepšiť súčasný priaznivý stav druhu**. V rámci operatívnych cieľov je pre tieto druhy stanovené:

– Udržať a zlepšiť populáciu orla skalného (*Aquila chrysaetos*) na priemernej úrovni minimálne 8 obsadených revírov.

Na základe vykonania prieskumu vtákov v území realizácie projektu a posúdením ich nárokov na hniezdne a lovné teritória nebol v prípade orla skalného (*Aquila chrysaetos*) vyhodnotený preukázateľný vplyv na druh. **Realizácia projektu nebude mať vplyv na ciele starostlivosti stanovené programom starostlivosti o chránené vtáčie územie Tatry. Realizácia projektu nenaruší súčasný priaznivý stav orla skalného a nespôsobí zhoršenie stavu hniezdných ani potravných biotopov v SKCHVU030 Tatry.**

Medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*) majú spracovaný program starostlivosti. Tetrov hlucháň má spracovaný program záchranu, avšak tento druh nebude realizáciou projektu dotknutý.

Posúdenie vplyvu realizácie projektu na uvedené druhy vychádzal z ročného monitoringu migrácie, ktorý bol realizovaný v posudzovanom území navrhovanej železničnej trate (viď. Migračná štúdia). U všetkých vyššie menovaných druhov bol vyhodnotený možný mierne negatívny vplyv realizácie projektu na ich migráciu v území.

Za hlavný cieľ akýchkoľvek programov starostlivosti o chránené živočíchy je zabezpečiť ich priaznivý stav. Posudzovaný projekt teda vplyva na plnenie cieľov stanovených v týchto dokumentoch, nakoľko jeho realizáciou bez patričných zmiernujúcich opatrení môže dôjsť k zmene súčasného statusu priaznivého stavu. Môže k tomu dochádzať vplyvom priamej mortality jedincov dopravou a zároveň zhoršením priepustnosti krajiny, čo môže viesť k obmedzeniu výmeny génov v lokálnych subpopuláciách.

Program starostlivosti o vlka dravého (*Canis lupus*) na Slovensku <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/druhova-ochrana/programy-starostlivosti/> definuje v kapitole 2.4 (str. 41) fragmentáciu a prepojenosť biotopov. Uvádza, že: „je potrebné zabezpečiť prepojitelnosť vhodných biotopov a v budúcnosti zabrániť ich následnej fragmentácii“. Navrhuje 4 spôsoby, ako to docieľiť. Vo vzťahu k danej stavbe sú príznačné nasledovné: presadzovanie budovania ekoduktov a identifikovanie prioritných oblastí potrebných pre zachovanie prepojenosti vlčích populácií.

Program starostlivosti o medveďa hnedého (*Ursus arctos*) na Slovensku <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/druhova-ochrana/programy-starostlivosti/> v kapitole 2.4 (str.59) definuje podobné potreby pre zabezpečenie prepojenosti biotopov medveďa, ako je to u vlka dravého.

Program starostlivosti o rysa ostrovida (*Lynx lynx*) na Slovensku <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/druhova-ochrana/programy-starostlivosti/> v kapitole 2.3 (str. 46) udáva nasledovné hlavné ciele v oblasti fragmentácie a prepojenosti biotopov:

- 1) identifikácia vhodných biotopov, ich prepojenosť a fragmentácia, identifikácia existujúcich bariér,
- 2) zabezpečiť posudzovanie vplyvu rozvoja infraštruktúry na konektivitu vrátane implementácie opatrení na zmiernenie nepriaznivých vplyvov,
- 3) zabezpečiť dlhodobú funkčnú konektivitu subpopulácií a vhodných biotopov

Samostatnou prílohou predkladaného primerané posúdenie je Správa z mapovania migračných prechodov zveri na úseku železničnej trate na úseku Lučivná – Liptovský Hrádok v sžkm 213,167 – 243,176 (nžkm 213,000 – 242,838 516) a na úseku Liptovský Hrádok – Paludza (Liptovský Mikuláš) v sžkm 243,179 – 263,476 (nžkm 240,100 – 258,650), ktoré obsahuje podrobné zhodnotenie migrácie v území a návrh opatrení na zmiernenie bariérového efektu, ktorý je v území prítomný už v súčasnosti. Navrhovaná modernizácia železničnej trate s výstavbou ekoduktov bude mať pozitívny vplyv na migráciu týchto druhov v území.

Územie, ktorým vedie železničná trať je na základe výsledkov monitoringu migrácie významné pre zabezpečenie funkčnosti nadregionálneho migračného koridoru (identifikovaný a vymedzený napr. v USES Liptovský Mikuláš), pričom priamo nadväzuje na identifikované migračné trasy (migračné objekty) vedúce cez diaľnicu D1 (Migračná štúdia vybraných druhov živočíchov na prevádzkovaných úsekoch diaľnic, rýchlostných ciest a vybraných ciest 1. triedy, 5/2017 – príloha 3-1, 3-2) a prepájajú tak významné pohoria a teda aj populácie voľne žijúcich živočíchov v jadrovej oblasti Západných Karpát (Vysoké a Nízke Tatry, resp. Centrálna a Severná časť Západných Karpát). Prepojenie Vysokých a Nízkych Tatier znamená aj prepojenie sústavy pohorí Centrálnej a Severnej časti Západných Karpát. **Zabezpečením priechodnosti a teda konektivity krajiny a populácii voľne žijúcich živočíchov je hlavným predpokladom pre zachovanie trvalej existencie a priaznivého stavu záujmových druhov. V návrhu projektu je aj realizácia ekoduktov. Preto realizácia projektu je v súlade so stanovenými cieľmi programov starostlivosti druhov medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*).**